

Κωστής Κοκκινόφτας

Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΗ ΛΑΪΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ο Άγιος Γεώργιος θεωρείται ο προστάτης Άγιος των κατοίκων πολλών χωριών της Κύπρου, οι οποίοι στα παλαιότερα χρόνια συνήθιζαν να τον επικαλούνται με τη φράση: «Αη Γιώρκη τζαι βοήθα μου». Στα περισσότερα από αυτά υπάρχει εκκλησία αφιερωμένη στη χάρη του, αφού όπως διαπιστώνουμε από ανεπίσημη καταγραφή, που έγινε το 1946, 315 ναοί σε σύνολο 1621, που υπήρχαν τότε στο νησί, τιμώνταν στο όνομά του. Προηγείτο σε αριθμό ναών μόνο η Θεοτόκος, σύμβολο για τους Χριστιανούς της αγιότητας, της αγνότητας και της μητρικής αγάπης, με 382 ναούς, και ακολουθούσαν η προστάτιδα των παιδιών Αγία Μαρίνα με 108, ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος με 93 και άλλοι Άγιοι με μικρότερο αριθμό ναών¹. Τουλάχιστον 54 από τις εκκλησίες του Αγίου Γεωργίου έχουν σημαντική αρχαιολογική και αρχιτεκτονική αξία, με μερικές να διασώζουν ωραιότατες μεταβυζαντινές τοιχογραφίες².

Ένδειξη της μεγάλης αγάπης των Κυπρίων προς τον Άγιο, που οφείλεται κυρίως στις θαυματουργικές παρεμβάσεις του, στη γενναιοδωρία, στο νεαρό της ηλικίας και στη στρατιωτική του ιδιότητα, είναι τα επτά χωριά του νησιού, που φέρουν το όνομά του. Δύο από αυτά βρίσκονται στην επαρχία Λευκωσίας (του Καυκάλου και της Λεύκας), δύο στην Πάφο (της Πέγειας και των Κελοκεδάρων), ένα στη Λεμεσό (της Συλίκου), ένα στην Αμμόχωστο (του Σπαθαρικού) και ένα στην Κερύνεια³. Σε παλαιότερες εποχές υπήρχαν και άλλα χωριά

1. Νεοκλή Κυριαζή, «Άγιοι εν Κύπρω και οι ναοί των», *Αγάπη* 3(1946)21-22.

2. Για τις εκκλησίες αυτές βλ. Αθανάσιου Παπαγεωργίου, «Γεωργίου Αγίου εκκλησίες», *Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια*, τ. 3ος, Λευκωσία 1986, σ. 46-56.

3. Γεώργιου Καρούζη, «Άγιος Γεώργιος», *Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια*, τ. 1ος, Λευκωσία 1984, σ. 94-96. Ας σημειωθεί, ότι αυτά της Λεύκας, του Σπαθαρικού και της Κερύνειας βρίσκονται σήμερα στο κατεχόμενο από τα τουρκικά στρατεύματα εισβολής του 1974 τμήμα της Κύπρου.

που έφεραν το όνομά του, όπως το Άγιο Γιωργούδι της Τηλλυρίας⁴, τα οποία όμως ερημώθηκαν στη συνέχεια.

Υπάρχουν ακόμη και αρκετά μοναστήρια, τα καθολικά των οποίων είναι αφιερωμένα στον Άγιο, με πιο γνωστά αυτά του Αλαμάνου και του Μαυροβουνίου, που επαναλειτούργησαν, κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα, το πρώτο ως γυναικείο και το δεύτερο ως ανδρικό. Από τα υπόλοιπα αναφέρονται αυτά των Μαγγάνων στη Λευκωσία, της Χαβούζας στη Λεμεσό, του Κοντού και του Μακρή στη Λάρνακα, του Νικοζυλίτη στη Δρούσια, των Κομάνων στα Μέσανα, του Πυργώτη στο Χα Ποτάμι και του Ρηγάτη κοντά στην Κυρά Μόρφου, μετόχια τα δύο τελευταία της Μονής Σινά και του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων, αντιστοίχως⁵.

Επίσης, το όνομα του Αγίου δόθηκε σε τουλάχιστον 204 τοπωνύμια ανά το νησί, που διασώζουν διάφορους θρύλους και περιστατικά, τα οποία, κατά τη λαϊκή παράδοση, συνδέονται άμεσα με κάποιο θαυμαστό γεγονός. Για παράδειγμα, δύο τοπωνύμια του χωριού Καμινάρια φέρουν τις ονομασίες «Παδικιά τ' Άη Γιώρκη» και «Τζεφαλόκρεμμος» και σχετίζονται με παρέμβασή του, ώστε να σωθούν οι κάτοικοι από την πανώλη (πανούκλα), που έπληξε το χωριό στα μέσα του 19ου αιώνα. Τότε, σύμφωνα με την τοπική παράδοση, αρκετοί από αυτούς βρήκαν οδυνηρό θάνατο, ενώ πολλοί άλλοι κατέφυγαν στις γύρω δασικές περιοχές, μέχρι να υποχωρήσει η επιδημία. Στο μεταξύ, οι εναπομείναντες συγκεντρώθηκαν στον ναό του Αγίου Γεωργίου, που βρίσκεται στο κέντρο του χωριού, όπου ανέπεμψαν δέηση για άμεση βοήθειά του.

Το ίδιο βράδυ ξέσπασε δυνατή βροχή, που συνοδευόταν από βροχές και αστραπές, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί πανδαιμόνιο. Κάποια στιγμή ακούστηκε δυνατός θόρυβος από

4. Το χωριό αυτό αναφέρεται τα πρώτα χρόνια της Αγγλοκρατίας. Ενδεικτικά βλ. Government of Cyprus, *Report on the Census of Cyprus, 1891*, London 1893, σ. 30, όπου σημειώνεται ότι το 1891 εκατοικείτο από 34 άτομα.

5. Για μερικά από τα μοναστήρια αυτά έχουν δημοσιευτεί αυτοτελείς εργασίες. Μία πρώτη καταγραφή τους έγινε από τον πρωτοπόρο Λαρνακέα ιστοριοδίφη Νεοκλή Κυριαζή, *Τα Μοναστήρια εν Κύπρω*, Λάρνακα 1950, σ. 30-47, όπου γίνεται αναφορά και σε αρκετές εκκλησίες αφιερωμένες στον Άγιο Γεώργιο, που, κατά τον συγγραφέα, αποτελούσαν τα καθολικά παλαιών μοναστηριών.

την εκκλησία και άνοιγμα της μεγάλης θύρας της, οπότε μερικοί από τους κατοίκους είδαν έκπληκτοι τον Άγιο να εξέρχεται πάνω σε άσπρο άλογο από τον ναό και το πρόσωπό του να λάμπει από φως υπερκόσμιο. Όπως αφηγούνταν οι παλαιότεροι, κάθε βήμα του αλόγου συνοδευόταν από σπίθες φωτιάς, που έβγαιναν από τις οπλές, όταν άγγιζαν τη γη. Στη συνέχεια, ο Άγιος κυνήγησε την πανούκλα, που, σύμφωνα με τη λαϊκή διήγηση, είχε μορφή άσχημης γυναίκας⁶, μέχρι την τοποθεσία «Παδκιά τ' Άη Γιώρκη», όπου έσυρε το ακόντιό του και τη σκότωσε, την ώρα που έτρεχε στον απέναντι «Τζεφαλόκρεμμο» για να σωθεί. Σύμφωνα με την παράδοση, στον βράχο που στάθηκε ο Άγιος για να σκοτώσει την πανούκλα έμειναν έκτοτε τα αποτυπώματα των ποδιών του αλόγου του «με τις έξι πρόκες», το δε πέτρωμα τού απέναντι γκρεμού, όπου έρρευσε το αίμα της πανούκλας, απέκτησε μαύρους και κόκκινους χρωματισμούς. Ακολουθώς, σε παρακείμενη τοποθεσία, ο Άγιος ευλόγησε μικρή πηγή, από όπου ήπιε νερό για να ξεδιψάσει, η οποία από τότε αποκαλείται «Αγίασμα του Άη Γιώρκη» και που οι κάτοικοι συνήθιζαν να πίνουν χάριν ευλογίας⁷.

Το όνομα του Αγίου δόθηκε σε πέντε τουλάχιστον δασικές περιοχές, δύο λόφους, μία σπηλιά, δέκα χειμάρρους, ενώ 287 καταγραμμένα τοπωνύμια συνδέονται άμεσα με εκκλησία, ξωκκλήσι ή παρακείμενο ερειπωμένο ναό, που αφιερώθηκαν στη χάρη του⁸. Ακόμη, δύο ακατοίκητα νησιά που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από τις κυπριακές ακτές φέρουν το όνομά του: το μεν πρώτο στον κόλπο της Χρυσοχούς, το δε δεύτερο απέναντι από τον οικισμό του Αγίου Γεωργίου Πέγειας, με τον αρχαιολογικό χώρο του οποίου συνδέεται άμεσα⁹.

Το όνομα του Αγίου δόθηκε επίσης και σε είδη της τοπικής γλωσσίδας, όπως σε αγκαθερό θάμνο, που παράγει ένα κόκκινο στρογγυλό καρπό σε μέγεθος αδρού ρεβυθιού, ο

6. Βλ. σχετικά Κύπρου Χρυσάνθη, «Προσωποποιήσεις της πανώλους, φάουσας και χολέρας κατά τους Κυπρίους», *Δημόδης ιατρική της Κύπρου. Σύμμεικτα*, Λευκωσία 1988, σ. 141-142.

7. Νεοκλή Κυριαζή, «Παλαιογραφικά. Καμινάρκα», *Κυπριακά Χρονικά* 13 (1937) 297-298.

8. Menelaos Christodoulou - Konstantinos Konstaninidis, *A complete Gazetteer of Cyprus*, v. I, Nicosia 1987, σ. 23, 27-38.

9. Για τα δύο αυτά νησιά και τον αρχαιολογικό χώρο του Αγίου Γεωργίου Πέγειας βλ. «Άγιος Γεώργιος νησάκι»· Γεώργιου Καρούζη, «Άγιος Γεώργιος Πέγειας νησάκι»· Δήμου Χρήστου, «Άγιος Γεώργιος αρχαιολογικός χώρος», *Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια*, τ. 1ος, Λευκωσία 1984, σ. 91-93.

οποίος τρώγεται και ονομάζεται «πουρνέλλα τ' Άη Γιώρκη», καθώς και σε ένα χόρτο, που παράγει μικροσκοπικό καρπό σε είδος πολύ μικρής ντομάτας και ονομάζεται «σταφύλλιν τ' Άη Γιωρκού»¹⁰. Ακόμη, το όνομα του Αγίου χρησιμοποιήθηκε στα αποφθέγματα του κυπριακού λόγου, όπου για παράδειγμα, η φράση «συν Αθηνά και χείρα κίνει» μετατράπηκε, εκχριστιανισμένη, σε «Άη Γιώρκη τζαι βοήθα μου, / αμμά τάρασσε τζι εσού τα πόδκια σου»¹¹.

Ο Άγιος Γεώργιος, ως γνωστόν γιορτάζεται στις 23 Απριλίου, μέρα που η Εκκλησία τιμά τη μνήμη του, και στις 3 Νοεμβρίου, που έγινε η ανακομιδή των λειψάνων του. Η πρώτη, επειδή ορίζει χρονικά το μέσο της άνοιξης και της περιόδου της ανθοφορίας, θεωρείται από τον λαό σαν δεύτερο Πάσχα και πανηγυρίζεται με ξεχωριστό τρόπο. Στα νεότερα χρόνια, μετά την υιοθέτηση του Γρηγοριανού ημερολογίου από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Κύπρου, το 1924, γεγονός που συνέτεινε ώστε η γιορτή να περιλαμβάνεται τις περισσότερες φορές στις μέρες της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, αυτή μεταφέρεται τη Δευτέρα της Λαμπρής, ώστε να τιμηθεί κατά τον αρμόζοντα τρόπο ο δημοφιλής Άγιος.

Η μέρα της πανήγυρής του είναι κατ' εξοχήν μέρα εύθυμης διάθεσης, γεγονός που συνέτεινε ώστε το όνομα του Αγίου Γεωργίου να συνδεθεί με άσματα της χαράς και της διασκέδασης. Έτσι, όταν ο Κύπριος χορευτής σέρνει τον χορό τραγουδά τους στίχους: «Τζι αν πας στην Καλαμπάκκαν τζ' έρτης τ' Άη Γιωρκού / φέρε μου 'ναν μαντήλιν μ' αθθούς του μιρμερκού», δηλαδή του ζαμπούκκου, δένδρου που ανθίζει τον Απρίλιο και οι ανθοί του ξηραϊνόμενοι χρησιμοποιούνται για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες, ως τσάι¹².

Η 3η Νοεμβρίου, ημέρα της ανακομιδής των λειψάνων του Αγίου, αποκαλείται από τον λαό «Τ' Άη Γιωρκού του σπόρου», γιατί συμπίπτει χρονικά με την έναρξη της σποράς των σιτηρών. Τη μέρα αυτή οι γεωργοί προσέφεραν στην εκκλησία αφιερώματα και παρακαλούσαν τον Άγιο για βροχόπτωση και επιτυχή έκβαση των γεωργικών τους ενασχολήσεων. Πολλοί έπαιρναν μαζί τους και σπόρο για να ευλογηθεί, τον οποίο αναμείγνυαν στη συνέχεια με τον υπόλοιπο, γιατί πίστευαν ότι η μελλοντική σοδειά θα

10. Αρχιμανδρίτη Λεόντιου Χατζηκώστα, «Άης Γιώργης. Ο δημοφιλής μεγαλομάρτυρας», στον τόμο: Ανδρέα Ρουσούνιδη (επιμ.), *Πρακτικά του Πρώτου Συμποσίου Κυπριακής Λαογραφίας*, Λευκωσία 1985, σ. 211.

11. Λ. Χατζηκώστα, «Άης Γιώργης», *ό.π.*, σ. 212.

12. Λ. Χατζηκώστα, «Άης Γιώργης», *ό.π.*, σ. 211-212.

απέδιδε πλούσιους καρπούς¹³. Επίσης, στις 3 Νοεμβρίου γινόταν στη Μονή του Αγίου Γεωργίου του Κοντού στη Λάρνακα ζωοπανήγυρη και πολλοί ήταν αυτοί που προσέρχονταν για να προετοιμαστούν κατάλληλα με αγορά ζώων για τις γεωργικές τους εργασίες. Ανάμεσά τους περιλαμβάνονταν και πολλοί Μουσουλμάνοι κάτοικοι του νησιού, οι οποίοι πίστευαν στον θαυματουργό Άγιο και φοβούνταν την τιμωρία του, στις περιπτώσεις που επεδείκνυαν απαξιωτική συμπεριφορά έναντι της χριστιανικής πίστης και των εκδηλώσεων λαϊκής θρησκευτικότητας¹⁴.

Ο Άγιος Γεώργιος θεωρείτο από τους κατοίκους του νησιού ως ο προστάτης όσων έπασχαν από επιληψία, την «άσχημη αρρώστεια» ή «λάωμα», όπως την αποκαλούσαν. Για τον λόγο αυτό, στη Μονή του Αγίου Γεωργίου του Κοντού «σκληρώνονταν» αρκετοί επιληπτικοί, δηλαδή διέμεναν σε αυτήν για κάποιο χρονικό διάστημα και εργάζονταν στα κτήματά της χωρίς αμοιβή, πιστεύοντας ότι με τον τρόπο αυτό ο Άγιος θα τους ελεούσε και θα τους θεράπευε¹⁵. Εθεωρείτο ακόμη ο θεραπευτής των ματιών των παιδιών από ερεθισμό, που προκαλούσε η είσοδος ξένου σώματος, γι' αυτό και έλεγαν τους στίχους: «Αι Γιώρκη καβαλλάρη, / τζαι με το γρουσόν αππάριν, / πιάσε τσάμπαν τζαι ξινάριν, / γιάννε του μωρού τ' αμμάτιν, / τζι αν έν βώλος λύσε τον / τζι αν έν πέτρα έβκαρτην», παρακαλώντας τον Άγιο Γεώργιο να παρέμβει και να κάνει το θαύμα του¹⁶.

Ο Άγιος πιστεύετο ακόμη, ότι ήταν βοηθός των παιδιών που αργούσαν να περπατήσουν, γι' αυτό και τα οδηγούσαν στη Μονή του Αγίου Γεωργίου του Κοντού, όπου στον προαύλιο χώρο υπήρχε πέτρα με δύο εκτυπώματα σε σχήμα παιδικών ποδιών, που είχαν αποτυπωθεί, κατά τη λαϊκή παράδοση, μόλις πάτησε σε αυτήν ο Χριστός, όταν ήταν βρέφος στη Βηθλεέμ. Στη συνέχεια, αφού αφαιρούσαν από τα παιδιά το δεξιό παπούτσι, το οποίο έπρεπε απαραίτητα να μείνει στον ναό, τα βοηθούσαν να σταθούν στα εκτυπώματα αυτά, με

13. Γεώργιου Παπαχαραλάμπους, *Κυπριακά ήθη και έθιμα*, Λευκωσία 1965, σ. 195, 203, 230.

14. Νεοκλή Κυριαζή, «Δημώδης κυπριακή ιατρική», *Κυπριακά Χρονικά* 4 (1926) 15.

15. Ν. Κυριαζή, «Δημώδης κυπριακή ιατρική», *ό.π.*, σ. 15-16.

16. Αθανάσιου Σακελλάριου, *Τα Κυπριακά*, τ. Β', Αθήνα 1891, σ. 204. Παρόμοιοι είναι και οι στίχοι που δημοσιεύει ο Ν. Κυριαζής, «Δημώδης κυπριακή ιατρική», *ό.π.*, σ. 17.

τη βεβαιότητα ότι θα είχαν τη βοήθεια του Αγίου και σε σύντομο χρονικό διάστημα θα περπατούσαν¹⁷.

Υπήρχε επίσης, ιδίως στη Λάρνακα, δοξασία ανάμεσα στα νεαρά κορίτσια, ότι ο Άγιος μεριμνούσε «για την αποκατάστασή τους», δηλαδή την εξεύρεση κατάλληλου συζύγου. Γι' αυτό και προσέρχονταν στη Μονή του Αγίου Γεωργίου του Κοντού το Σάββατο στον εσπερινό, επειδή επικρατούσε η αντίληψη, ότι τις άλλες μέρες απουσίαζε στη Βηρυτό, όπου σύμφωνα με το δημοτικό άσμα βρισκόταν η εκκλησία του, και από όπου επέστρεφε βρεγμένος από τα κύματα της θάλασσας. Εισερχόμενες δε στον ναό έπρεπε απαραίτητα να τον παρακαλέσουν χαμηλόφωνα με τη φράση: «Όπως εμείς κτυπούμεν την πόρταν σου έτσι τζαι συ να κάμης ο γαμπρός να κτυπά την πόρτα μας». Ευρέως δε ήταν διαδεδομένο το δίστιχο: «Στον Άιν Γιώρκην τον Κοντόν έν ν' άψω τα τζερκά μου, / πέρκιμον κάμ' η χάρη του τζαι φέρει σε κοντά μου», που αντικατοπτρίζει και τη λαϊκή αντίληψη για την ιδιότητα αυτή του Αγίου¹⁸.

Ο λαός της Κύπρου αποδίδει στον Άγιο Γεώργιο μεγάλο αριθμό θαυμάτων, πολλά από τα οποία θεωρούνται αναβιώσεις παλαιών θρύλων ή αποτέλεσμα της λαϊκής μυθοπλασίας, όπως το γνωστό θαύμα της δρακοκτονίας, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα στην εικονογράφηση του και υμνήθηκε από τη θρησκευτική λαϊκή μούσα με το γνωστό «Τραγούδι ν' Άη Γιώρκη». Σύμφωνα με μία εκδοχή, οι ιστορικές καταβολές του ανάγονται στον 12ο αιώνα, περίοδο κατά την οποία κυριαρχούσαν τα κατορθώματα των ακριτών και ο Άγιος άρχισε να απεικονίζεται έφιππος. Πρόκειται για τραγούδι προϊόν της λαϊκής μούσας της υστεροβυζαντινής περιόδου, που έχει άμεση συνάφεια με τα αφηγηματικά έμμετρα του ακριτικού κύκλου. Παλαιότερα υποστηρίχθηκε πως αποτελεί αναβίωση των αρχαίων θρύλων, όπως για παράδειγμα του Περσέα και της Ανδρομέδας, ή του Βελερεφόντη και της Μέδουσας, ή του Θησέα και της Αριάδνης. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει εύκολα αποδεκτό, αφού φέρει υπόβαθρο και πυρήνα χριστιανικό. Ίσως δε να περιέγραφε τη νίκη κάποιου ακρίτα επί των Αγαρηνών, μετά από επίκληση του Αγίου Γεωργίου και με την πάροδο του χρόνου ο ακρίτας να ταυτίστηκε στις λαϊκές διηγήσεις με τον Άγιο.

17. Ν. Κυριαζή, «Δημώδης κυπριακή ιατρική», *ό.π.*, σ. 16-17.

18. Ν. Κυριαζή, «Δημώδης κυπριακή ιατρική», *ό.π.*, σ. 16.

Στα χωριά της Κύπρου, ο Άγιος Γεώργιος αγαπήθηκε ιδιαίτερα, αφού εκπροσωπούσε τη νίκη της ζωής και του Ελληνισμού επί της ειδωλολατρίας και των Οθωμανών κατακτητών. Γι' αυτό και το «Τραγούδι τ' Άη Γιωρκού», που περιέγραφε το κατόρθωμα της δρακοκτονίας ήταν ιδιαίτερα δημοφιλές ανάμεσα στους παλαιότερους κατοίκους, οι περισσότεροι από τους οποίους το γνώριζαν εκ στήθους και συνήθιζαν να το τραγουδούν μετά τον εσπερινό της γιορτής του Αγίου στις 23 Απριλίου και στις 3 Νοεμβρίου, στην αυλή της εκκλησίας, Τραγουδήθηκε ακόμη από τους ποιητάρηδες του νησιού, που προβαίνοντας σε κάποιες αναγκαίες για την περίσταση τροποποιήσεις, το εξέδωσαν σε φυλλάδες και το έλεγαν σε πανηγύρια και άλλες εκδηλώσεις, όπως οι Α.Π. Μιχαηλίδης («Τραγώδιον του Αγίου Γεωργίου», Λευκωσία 1892), Παναγιώτης Σολωμού («Ποίημα του Αγίου Γεωργίου που εσκότωσε το δράκον και εγλύτωσε την κόρην του βασιλέως», Λάρνακα 1922), Βασίλειος Θεμιστοκλής («Ποίημα του Αγίου και μεγαλομάρτυρος Γεωργίου», Λεμεσός 1933), Νίκος Πτωχόπουλλος («Η αξιοθαύμαστος ιστορία του μεγαλομάρτυρος Γεωργίου που εφόνευσε τον αρχαίον δράκοντα που εφύλαγε το νερόν της βρύσης, και ο γλυτωμός της Βασιλοπούλας από τον δράκοντα, και η ελευθερία του σκλαβωμένου παιδιού Γεωργίου που υπηρετούσε στα βασιλικά ανάκτορα», Αμμόχωστος 1952;), και άλλοι¹⁹.

Σύμφωνα με το τραγούδι, έξω από την πόλη της Βηρυτού είχε εγκατασταθεί ένας πελώριος δράκος, ο οποίος, για να επιτρέψει την ελεύθερη ροή του νερού, απαιτούσε να του στέλλουν οι κάτοικοι ένα νεαρό παιδί για τροφή. Αρχικά προμήθευαν στον δράκο τα θύματά του οι πολύτεκνες οικογένειες, αλλά στη συνέχεια ήρθε και η σειρά των υπολοίπων, καθώς και του βασιλιά, που έστειλε θυσία στο τέρας τη μοναχοκόρη του. Καθοδόν, η νεαρή κόρη προσευχόταν να τη βοηθήσει ο Θεός και να στείλει τον Άγιο Γεώργιο για να τη σώσει. Και πράγματι, οι προσευχές της εισακούστηκαν και εμφανίστηκε ο Άγιος, που σκότωσε με το κοντάρι του το θηρίο. Στη συνέχεια επέστρεψαν μαζί στο παλάτι, όπου ο βασιλιάς πρότεινε στον Άγιο για σύζυγο τη νεαρή θυγατέρα του, μαζί με το βασίλειό του. Ο Άγιος αποκάλυψε

19. Για τα τέσσερα αυτά ποιητάρικα άσματα βλ. Φοίβου Σταυρίδη, *Βιβλιογραφία Κυπριακής Λαϊκής Ποίησης. Φυλλάδες και αυτοτελείς εκδόσεις (1884-1960)*, Λευκωσία 2002, σ. 107, 354, 536, 562, αντιστοίχως.

τότε την ταυτότητά του και, αφού απέρριψε τη βασιλική προσφορά, ζήτησε ως αντάλλαγμα για τη σωτηρία της βασιλοπούλας την ανέγερση ναού στο όνομά του²⁰.

Το τραγούδι αυτό αποτελείται από 155 στίχους και καταγράφηκε από τον Αθανάσιο Σακελλάριο, ο οποίος το πρωτοδημοσίευσε το 1868²¹. Στα χρόνια που ακολούθησαν δημοσιεύτηκαν και πολλές άλλες παραλλαγές του, λιγότερους ή περισσότερους στίχους, προερχόμενες σχεδόν από κάθε γωνιά του νησιού, όπως από τη Χούλου (143 στίχοι, καταγράφηκε το 1906)²², την Κυθρέα (166 στίχοι, 1961), την Ακανθού (121 στίχοι, περίπου 1961)²³, το Καζάφани²⁴ (88 στίχοι, 1980), το Παραλίμνι (296 στίχοι, 1985), τη Δερύνεια (39 στίχοι, 1985)²⁵, τον Άγιο Δημήτριο Μαραθάσας (50 στίχοι, 1988)²⁶, το Πραστειό Αμμοχώστου (50 στίχοι, 1988)²⁷, την Πάφο (123 στίχοι, 1992)²⁸, και αλλού. Πρόκειται αναμφίβολα για ένα

20. Σχετικά με την τιμή προς τον Άγιο Γεώργιο και το τραγούδι για τη δρακοκτονία βλ. Γ. Σ. Κυριακίδη, «Το τραγούδι του Άη Γιωρκού», *Φιλολογική Κύπρος* 3 (1962) 194-197· Αρχιμανδρίτη Λεόντιου Χατζηκώστα, «Το τραγούδι τ' Άη Γιώργη και μια προσπάθεια ερμηνείας του», *Λαογραφική Κύπρος* 28-30 (1980) 97-102· Του ιδίου, «Άης Γιώργης», *ό.π.*, σ. 207-212.

21. Αθανάσιου Σακελλάριου, *Τα Κυπριακά*, τ. Γ', Αθήνα 1868, σ. 62-66. Το ίδιο θρησκευτικό άσμα αναδημοσιεύτηκε και στη συνέχεια, σε εκτενέστερη εργασία του Αθ. Σακελλάριου, *Τα Κυπριακά*, τ. Β', *ό.π.*, σ. 94-98.

22. Μάγδας Κιτρομηλίδου, *Κυπριακά Δημοτικά Θρησκευτικά ποιήματα από το ανέκδοτο χειρόγραφο του Εμμανουήλ Χριστοδούλου Χατζηφιλίππου*, Χουλιώτη, Λευκωσία 2001, σ. 126-131.

23. Βλ. Μενέλαου Χριστοδούλου, *Κυπριακά Δημώδη Άσματα, μετά μουσικού μέρους υπό Κωνσταντίνου Ιωαννίδου*, Λευκωσία 1987, 115-119, 119-121, αντιστοίχως.

24. Λ. Χατζηκώστα, «Το τραγούδι τ' Άη Γιώργη», *ό.π.*, σ. 97-99.

25. Βλ. Σωτήρη Γιαννούκου, «Το τραούιν τ' Άη Γιώρκη», *Λαογραφική Κύπρος* 15/35(1985)116-122, 122-124, αντιστοίχως.

26. Κωστή Κοκκινόφτα, *Τα Καμινάρια*, Λευκωσία 2009, σ. 236-237.

27. Ραχήλ Προδρόμου, «Για τον Άη Γιώρκη», *Λαογραφική Κύπρος* 39 (1989) 139-140.

28. Γεώργιου Χατζηκωστή, «Του Αγίου Γεωργίου», *Λαογραφική Κύπρος* 42 (1992) 86-88.

από τα πλέον διαδεδομένα τραγούδια της θρησκευτικής λαϊκής ποίησης στο νησί, γεγονός που καταδεικνύει και τη μεγάλη αγάπη των κατοίκων για τον θαυματουργό Άγιο.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί, ότι επισήμως, μετά το 1964, ο Άγιος Γεώργιος τιμάται πανηγυρικά από την Εθνική Φρουρά στην Κύπρο, όπως και στην Ελλάδα, όπου από το 1864 η εικόνα του φέρεται στις σημαίες των σωμάτων του πεζικού και από το 1953 καθιερώθηκε με διάταγμα ως ο προστάτης των σωμάτων του στρατού και των όπλων, πλην του πυροβολικού, που, ως γνωστόν, έχει προστάτιδά του την Αγία Βαρβάρα.

Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό της Ιεράς Μητροπόλεως Κωνσταντίας και Αμμοχώστου *Πνευματική Διακονία*, τχ. 9 (Παραλίμνι 2009), σ. 132-136.